

Vihreiden lausunto

Kuvatkaa lyhyesti puolueenne digitalisaatiounelmaa: Millaisia tavoitteita olette asettaneet kuntien digitalisaation edistämiseksi? Sekä miten näette kuntien välisen yhteistyön merkityksen osana digitalisaatiounelmaanne?

Me vihreät haluamme tukea ihmislähtöistä digitalisaatiota. Siinä missä edellisen sadan vuoden aikana Suomeen on luotu nykyisen hyvinvointimme perustaksi työlainsäädännön, peruskoulun ja neuvoloiden kaltaisia instituutioita, on tulevien vuosikymmenten aikana kehitettävä vastaavan tasoisia yhteiskunnallisia ratkaisuja ja ajantasaista lainsäädäntöä tukemaan ja turvaamaan digitalisoituvaa elämää.

Vihreän ihmislähtöisen digitalisaation tavoitteena on hyödyntää digitaalisia ratkaisuja yhteiskunnassa ketterästi ja luovasti kansalaisten tiedollisia oikeuksia, turvallisuutta ja osaamista sekä demokratiaa vahvistaen. Kuntien ja alueiden välisellä yhteistyöllä on olennainen osa yhteismitallisten ja yhteentoimivien digitaalisten palveluiden kehittämisessä.

Mitä puolueenne ajattelee avoimen lähdekoodin, avoimen datan ja avoimien rajapintojen hyödyntämisestä? Onko näitä teemoja nostettu esille puolueenne vaaliohjelmassa?

Vihreiden voimassa olevan tietopoliittisen ohjelman mukaan digitaalisen infrastruktuurin kehitystä tulee ohjata mahdollisimman paljon avoimien standardien ja avoimen lähdekoodin suuntaan.

Monet kunnat ovat tällä hetkellä tiukan taloustilanteen puristuksessa, mikä asettaa merkittäviä paineita säästötoimenpiteisiin ja resurssien entistä tehokkaampaan käyttöön. Ohjelmistokustannukset muodostavat huomattavan osan kuntien ICT-budjeteista sekä erilaisten tietojärjestelmien tarve sekä merkitys kunnissa lisääntyy jatkuvasti. Miten puolueenne mielestä kunnat voisivat parantaa palvelujaan avoimuuden ja digitalisaation keinoin sekä samalla tehostaa toimintaansa? Minkälaista yhteistyötä, yhteishankintoja tai yhteisiä alustoja kannattaisi harkita?

Julkisten palvelujen kehittämisessä on pyrittävä hyödyntämään automaatiota ja ennakoivaa palvelumallia niin, että asiointitarve poistuu tai vähenee merkittävästi. Välttämättömästä asioinnista tulee tehdä oletusarvoisesti digitaalista, kuten Tanskassa on tehty. Digipalvelujen ensisijaisuus ei tarkoita digipakkoa kaikille, vaan palvelujen tarkoituksenmukaista kohdentamista. Tarjotaan houkuttelevan hyviä digipalveluja niitä käyttävälle enemmistölle sekä ei-digitaalisia asiointipalveluja ja digitukea niitä tarvitseville.

Vihreiden mielestä julkishallinnon tietojärjestelmien kehittämisessä tulisi edellyttää rajapintalähtöisyyden ja muiden yhteentoimivuuskäytänteiden noudattamista laajasti. Tulisi laatia digihankkeiden rahoituskriteerit, jotka ohjaavat yhteentoimivuuteen. Valtion tulisi jatkaa nk. digitaalisen juuri-identiteetin kaltaisia hankkeita, jotka helpottavat pienempien julkishallinnon toimijoiden palveluiden yhteismitallistamista ja kansalaisten omistajuutta omaan dataansa.

Julkisten organisaatioiden tulisi omissa pilvipalvelujen hankinnoissaan kiinnittää huomiota datakeskusten ympäristöystävällisyyteen ja siten edistää palveluntarjoajien siirtymistä uusiutuvaan energiaan. Digitalisaation ympäristöjalanjälkeä voidaan pienentää muun muassa ohjelmistojen energiatehokkuutta parantavien vihreän ohjelmistokehityksen (green coding) periaatteiden kautta ja ottamalla konesalien tuottama lämpö hyötykäyttöön. Tämä tuottaa myös kuntataloudessa säästöjä.

Kuinka suurena ongelmana pidätte kuntien ajautumista ns. toimittajaloukkuihin, jossa tietojärjestelmän hankkinut taho ei pysty kilpailuttamaan ratkaisun ylläpitoa ja jatkokehitystä, vaan on pakotettu ostamaan ne yhdeltä ainoalta tarjoajalta? Miten kuntien tietojärjestelmähankinnoissa tulisi puolueenne mielestä painottaa avoimen lähdekoodin ratkaisuja ja/ tai avointen rajapintojen toteutusta, jotka osaltaan poistaisivat kuvattuja esteitä sekä edistäisivät myös kuntien eri järjestelmien yhteentoimivuutta ja datan liikkuvuutta?

Teknologiaostojen sijaan digitalisaatiohankkeet tulisi nähdä palvelu- ja kehityshankkeina, jotka luonnostaan tarkentuvat matkan varrella. Digihankkeiden hankintaosaamisen tasoa tulee parantaa ja hankintalakia sekä -malleja kehittää joustavammiksi. Palamaisten kertaostojen sijaan tulee suosia hankintamalleja, jotka tarjoavat tarkennusmahdollisuuksia ja skaalautuvuutta kehitystyön edetessä. Samalla tulee välttää toimittajaloukkuja, mutta mahdollistaa pitkäaikaisten kumppanuuksien rakentaminen hyviksi todettujen toimittajien kanssa.

Avoin lähdekoodi edistää kuntien kykyä itsenäisesti ylläpitää, hallita ja kehittää teknologiaratkaisujaan. Myös Euroopan komissio on viime vuosien aikana ajanut vahvasti avoimen lähdekoodin hyödyntämistä julkishallinnossa sekä korostanut sen merkitystä yhtenä keinona digitaalisen suvereniteetin saavuttamiseksi EU-jäsenmaissa. Miten puolueenne näkee kuntien digitaalisen itsemääräämisoikeuden merkityksen tulevaisuudessa sekä oikeuden hallita niin käyttämiään tietojärjestelmiä kuin myös tuottamaansa dataa?

Digitaalinen suvereniteetti on erityisesti Yhdysvaltojen muuttuvan maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi erityisen tärkeä teema.

Ratkaisut, jotka vähentävät julkishallinnon ja kaikkien suomalaisten riippuvuutta amerikkalaisista ja muista EU:n ulkopuolelta tulevista palveluntuottajista, ovat olennaisia yhteiskunnan kriisinkestävyyden parantamiseksi.

Tiedollinen itsemääräämisoikeus eli mahdollisuus hyödyntää itse omaa dataansa ja hallita sen keräämistä ja käyttöä on digitaalisen ajan ihmisoikeus. Tiedollisen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen tarkoittaa myös niin kutsutun omadataperiaatteen mahdollisimman laajaa käyttöönottoa. Omadataperiaatteen mukaisesti jokaisella tulee olla helppo pääsy itseään koskeviin tietoihin, sekä käytännön mahdollisuudet hallita niiden hyödyntämistä.

Vastaavalla tavalla kuin ihmisillä on oikeuksia heitä koskevaan tietoon, tulee organisaatioilla olla oikeus ja tosiasiallinen mahdollisuus hallita omia tietojaan. Kunnallistenkin toimijoiden tulisi voida esimerkiksi siirtää datansa yhdestä järjestelmästä toiseen.